

DISSERTATIO
INAUGURALIS JURIDICA
DE
SOCIETATE

QUAM

unà cum

MISCELLANEIS EX OMNI JURE SELECTIS
IN ALMA, ET PERANTIQUA UNIVERSITATE COLONIENSI
ORDINARIO SUB PRÆSIDIO
PRÆNOBILIUM, CLARISSIMORUM, CONSULTISSIMO-
RUMQUE VIRORUM AC DOMINORUM,

D. FRANCISCI GABRIELIS
HAMM

J. U. D. Professoris ordinarii & publici, venerandæque Facultatis
Juridicæ Dictatoris, h. t. Decani,

NEC NON

D. THEODORI BURCHARDI
BARTMAN

J. U. D. Professoris ordinarii & publici, ejusdémque
Facultatis Fisci,

PRO CONSEQUENDO IN UTROQUE JURE LICENTIÆ GRADU
MORE SOLENNI

publicè disquirendam dabo

CAROLUS JOSEPHUS ANTONIUS DAHMEN
AQUISGRANENSIS,
Author & Responsurus.

Die 2da Decembris Anno MDCCLXXIX.

Horis, locoque consuetis.

COLONIÆ, EX TYPOGRPHIA UNIVERSITATIS.

DISSERTATIO
IURIDICA

DE
SOCIETATE

MISCELLANEA EX OMNI IURE SELECTA
IN A.M. & REAT. TUD. THOMAS. H. E. COLONIAE
O. B. N. A. R. I. O. S. U. B. P. R. E. S. I. D. I. O.
P. R. A. E. P. O. S. I. T. O. R. U. M. T. O. M. A. S. I. A. N. O.
R. E. M. O. D. I. C. A. M. A. C. D. O. M. I. N. O. R. U. M.

D. FRANCISCO GABRIELI
H. A. M. M.

L. U. D. Professor ordinarius & publicus, vicedominus Facultatis
Iuridicae, Doctor, h. c. Decanus,
et c.

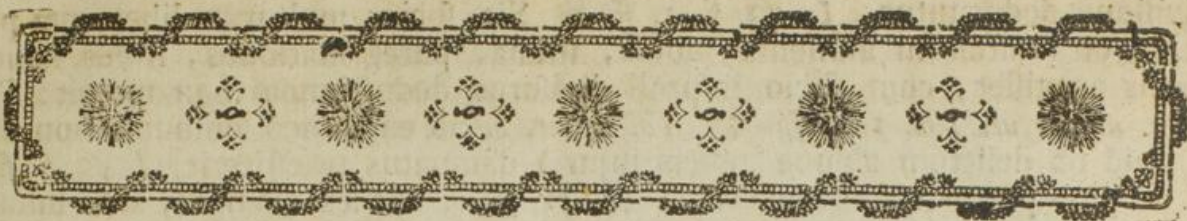
D. THEODORO BURCHARDI
B. A. R. T. M. A. N.

L. U. D. Professor ordinarius & publicus, quondam
Facultatis Iuridicae

PRO CONSULENDO IN URKONENIUM IURIS FACULTATE GRADU
M. O. R. E. S. O. L. E. N. I.

CAROLUS JOSEPHUS ANTONIUS DAHMEN

MDCCCLXIX

SECTION I.

Societas est contractus Juris Gentium, bonæ fidei, nominatus, consensualis de rebus, vel operis honestis, vel utrisque simul communis lucri & damni, aut usûs gratiâ conferendis.

Quippe in Jure nostro conventionum aliæ derivantur ex Jure Gentium, *l. 7. pr. ff. de pact.* quia apud omnes Gentes obtinebant; hæcque inter quæque numeratur societas: §. 2. *Inst. de J. N. G. & C.* aliæ tantum Romanorum placitis debent originem: illæ simplicitati Juris Gentium accommodatæ præstationes omnes, quas æquitas naturalis ex naturâ negotii postulat, pariter Jure nostro continent: *l. 8. ff. de cap. min.* naturalis autem æquitas est ipsa bona fides: *l. 57. ff. de R. J. l. 3. C. de resc. vend. l. 24. ff. depos. l. 3. §. 3. b.* quare dicuntur bonæ fidei: æquitati naturali strictum jus opponitur: *l. pen. ff. de const. pecun. l. 86. ff. de acquir. hered.* in quibus itaque conventionibus non omnis virtus ex æquitate naturali, sed vel ex verborum, aut literarum formulis dependet, stricti Juris dicuntur, Jure Gentium incognitæ, solius Romani Juris sunt inventum. Dum porro societas in proprium transit nomen, *l. 7. §. 1. ff. de pact.* definitam habet naturam, & à cæteris negotiis distinguitur. Ritè quoque inter consensuales refertur, cum ex solo consensu substantiam capiat. *L. 2. ff. de obl. & act.*

SECTION II.

Societas ita in genere cognita in tres potiores species, prout contrahentes latius, aut restrictius lociari cupiunt, dividitur. ima: & amplissima dicitur universalis omnium bonorum, *l. 5. pr. ff. b. sive univ. fortunarum: l. 73. pr. ff. b.* quæcumque tempore contractûs socii in bonis sunt, quæque expositæ tam titulis lucrativis, quàm onerosis, aut etiam pœnæ nomine acquiruntur, in hæc specie communicantur: *l. 3. §. 1. l. 73. pr. l. 52. §. 16. ff. b.* onera pariter durante societate obvenientia, ut ut essent improporcionata, aut extraordinariâ, utrinque æqualiter sustinentur, nec à minùs gravante in

divisione deducuntur. *L. 73. §. 1. ff. b.* Sic socius multorum liberorum parens, ob sumtus in alimenta, dotes, studia, peregrinationes, si eos honoratus exegisset, cum socio improbi divisurus deductionem non metuit: *Bachov. ad Treut. Vol. 1. Disp. 27. Tb. 8. lit. b.* ab eâ tamen immunis non est, si quid ob delictum absque iudicis injuriâ damnatus præstiterit, *l. 52. §. fin. ff. b.* plus parte suâ alienaverit, *l. 68. pr. ff. b.* aut æs alienum, ante initam societatem contractum, de communi solverit. *Leyserus Medit. ad ff. specim. 184. Medit. 8.* 2da: priore restrictior magisque in dubio præsumta est universalis omnium acquestuum: *l. 7. ff. b.* & in hanc ea, quæ ex negotiis sociorum bilateralibus comparantur, veniunt communicanda; eis, quæ ex causis lucrativis, veluti hæreditate, donatione &c. descendunt, huc non pertinentibus. *L. 7. l. 8. seq. ff. b.* 3ia: Est particularis unius pluriumve negotiationum, operarum, aut rerum communione limitata, *l. 5. pr. l. 52. §. 5. & seq. ff. b.* eorum, quæ focii separatim lucrantur, vel possident, ratione non habitâ. *Gail. lib. 2. obs. 90. N. 6.*

S E C T I O III.

Versatur societas imò: circa res quascunque, quarum proprietas vel usus communicari valet: non modò res singulares, sed & rerum universitates: utrum commune lucrum, & damnum ex commerciis circa eas ineundis hauriri possit, an verò communi duntaxat utilitati, aut voluptati inserviant, nihil interest. Dummodò sint res honestæ: *l. 57. ff. b.* hinc subsistere nequit circa res ex furto vel alio maleficio quærendas, *l. 53. ff. b.* neque circa eas, quarum societates ex speciali legis ob bonum publicum dispositione reprobantur. *Corf. l. 2. ff. ad leg. jul. de ann. l. 1. §. 12. ff. de extraord. Cognit.* Observandum tamen: tum denuum rerum inhonestarum societatem nullam esse, si ab initio contractus sine inhonesto laboraverit: *l. 57. ff. b.* qui post rectè initam societatem lucrum maleficum insert, id, donec damnetur, commune facit: *l. 53. l. 54. ff. b.* quin cæteros pœnæ consortes habeat; nisi lucrum turpe esse sciverint. *L. 55. ff. b.* Cæterùm rerum humano commercio exemptarum usum huc spectare non ambigo, cur enim usus uni permissus pluribus sit vetitus?

§. 2. Alterum objectum societatis constituent Jura: *l. 3. pr. ff. b.* æquæ singularia, ut vectigalis, venationis, jurisdictionis patrimonialis; ac universitatum prædialium, ut hæreditatis, peculiis. Regula hæc non procedit in Juribus servitutum prædialium, ne communis usus prædii servientis conditionem duriores efficiat contra *l. 20. §. 10. ff. de S. P. U.* neque Jura servitutum personalium communicari poterunt, cum omnibus personæ adhæreant: media hic patet,

tet, ut commoditas communicetur: fallit pariter in cæteris Juribus mere personalibus, quæ in prædriâ consistunt, nisi reditus exceperis. Fallit ultimo, cum legum resistit authoritas, ut in actionibus litigiolis, actionibus injuriarum &c. si enim pro parte cedantur *l. 3. pr. ff. b. pro parte cessa contra leges impingitur.*

§. 3. Ad objectum 3tiò: referuntur operæ: quæ præstantur vel ab omnibus *l. 71. pr. ff. b.* vel ab uno, alterove, sicque valet societas inter eos, qui non sunt æquis facultatibus, cum plerumque pauperior operâ suppleat, quantum ei per comparisonem patrimonii deest. *L. 5. §. 1. ff. b.* Sicuti verò res ex scelere quæritas socius conferre non tenetur, ita pariter ad operas inhonestas non obligatur.

S E C T I O I V .

Personæ societatem contrahentes possunt esse omnes, quæis libera est super rebus, aut operis dispositio, nulloque Jure impediuntur. Impediuntur verò alii naturali Jure ob judicii defectum; alii civili Jure imò: prodigi post decretum judicis, non antè. *L. 18. ff. qui testam. fac. poss.* 2dò: Pupilli, ita ut ipsinet non obligentur, socium verò sibi obligent, cum talis contractus claudicet, *Stryck. de Caut. Contract. Sect. 1. Cap. 2. §. 20.* 3tiò: Minores curatorem habentes super rebus immobilibus *l. 3. C. de in integ. restit.* de cæterò contrahunt liberè salvâ in integrum restitutione. Ne autem hæ personæ contrâ æquitatem locupletentur; obligationi ex quasi contractu adhuc locus erit. *L. 33. ff. b.* 4tò: Filiusfamilias cum patre, quamdiu patriæ potestati subest: nemo enim sibinet ipsi est socius: hæc personalis identitas in peculio castitenti, vel quasi, quorum respectu filius est paterfamilias, attendi nequit; neque status eum impedit, quin cum fratre, aut extraneo etiam ignorante patre, aut cum ipso patre super peculio profectio cum effectu prioritatis patri præ aliis competente, *l. 52. pr. ff. de pecul. societatem habeat.*

Alterius nomine rite pariter societatem contrahunt rerum administratores, quotique præpositionum limites ex voluntate præponentium, vel lege positi reperiuntur. Suo nomine jus in re aliena, vi ejus fructus participant, habentes: imò conductores: ut tamen societas iisdem cum horum Jure cancellis includatur.

S E C T I O V .

Consensu de certâ communione utrinque dato & acceptato societas statim

statim perfecta intelligitur, ut ut conditione suspendatur, Veterum sublatis dubiis. *L. 6. C. b.* Consensus iste vel est expressus mediantibus verbis, scripturâ, nuntio, aut epistolâ: *L. 4. ff. b.* vel tacitus, re *d. l. 4.* id est per actus sociales aliter non explicabiles, licet vel maximè esset societas universalis omnium bonorum: *Fachinæus lib. 12. Controv. Cap. 14. Dissent. Carpzovius, Part. 3. Const. 15. Def. 45. N. 3.* Neque exin quis societatem inter contractus reales referet, quod pariter re contrahatur, aliud est enim re contrahi societatem, aliud rei interventum requiri ad societatis perfectionem. Non etiam societas scripturæ vires suas debet, si consensu modò præstito negotium in scripturam conjicere proposuerint; nam tunc scriptura non nisi ad probationem, aut confirmationem, & meliùs esse pertinebit, nisi ubi expressè cautum esset, priùs non perfectum debere esse contractum, nisi instrumento plenè confecto: *l. 17. C. de fid. instrument.* quod in dubio non præsumitur. *Stryck. de Caut. Contract. Sect. 2. Cap. 8. §. 1.*

§. 2. Inde imò: socii nostri socius nobis socius non est, *l. 20. ff. b.* sed solus partem, quam de societate nostrâ consequitur, assumpto socio communicabit, hujus verò operas rursùs societati nostræ præstabit, *l. 21. ff. b.* nosque assumpti nomine servabit indemnes. *L. 23. ff. b.* 2dò: Quævis communio societas non est, sed quæ tractatu habito inter nos est coita: *l. 32. ff. b.* communis namque res citra societatem est, cum non affectione societatis in rem communem incidimus. *L. 31. ff. b.* Dubium est an communis emptio societatem inducat? quod affirmandum censeo cum *SICHARDO ad l. 2. C. b.* quamvis unus solus solvisset: nisi aliud ex factò constet. *L. 31. l. 32. ff. b.* 3tò: Nil actum est: ubi dolus contractui causam declit, *l. 3. ff. b.* vel metu gravi adactus quis accessit, *l. 116. ff. de R. J.* neque ubi citra alterius culpam error intervenit, vel in personâ socii, non in personæ qualitate & meritis: §. *fin. Inst. b.* vel in constitutis partibus: *l. 5. ff. locat.* vel in objecti substantiâ, si societas sit particularis; defectus accidentales ad congruam partium proportionem, modò finem societatis non penitus frustrent, *l. 15. ff. b.* rediguntur. *L. 14. de Contrah. emt.*

§. 3. In societatibus, maximè negotiatoriis, omne ferè punctum facit determinatio partium in lucro, & damno: hæc materia ad tres hypotheses facillè reducitur: aut imò: nihil de partibus dictum est; fluuntque ex ipso negotio: aut 2dò: partes sunt expressæ: aut 3tò: coita est societas ex his partibus, quas unus ex sociis, vel tertius arbitratus fuerit.

§. 4. In imâ hypothesis quibusdam persuasum est, partes esse viriles non attento unus plùs, alter minùs intulerit. §. *1. Inst. b.* Alii Justinianam *in d. §. 1.* cum Pomponio in *l. 6. ff. b.* conciliant, illius suppositum, ubi omnium

omnium sociorum illata sunt æqualia, hujus verò assertum, ubi ea inæqualia, explicantes. Subdistinguentium sententia mihi præplacet, videndum; an versemur in societate omnium bonorum, an cæterarum specierum: ibi prior, hic altera sententia verior est. *Hoppius in Comment. ad §. 1. Inst. b. Muller. ad Struv. exercit. 20. th. 30. lit. β. DD.* verò inutili disputationi, an in genere prævalere debeat proportio geometrica arithmeticæ, aut vice versâ, immorari nolo cum *Leysero Medit. ad ff. specim. 184. Medit. 13.*

§. 5. In 2dâ hypothesi partes expressæ, licet inæquales, modò leonina non fiat societas, l. 29. §. 2. ff. b. servari debent, quia sæpe quorundam ita pretiosa est opera, ut justum sit eos in societatem conditione meliori admitti; §. 2. *Inst. b.* aut si modo aliquis plus contulit vel pecuniæ vel operæ, vel cujuscunque alterius rei causâ. *L. 29. pr. ff. b.* lude anceps oritur quæstio inter interpretes, an suppositâ collatione æquali valeat pactum de partibus inæqualibus, idque non pauci negant, apud *Vinnium lib. 1. Q. 53.* Potissimum: quod *Quintus Mutius d. §. 2. Inst.* contra naturam societatis talem pactionem pronuntiet; "ut ad Titium lucri duæ partes pertineant, damni tertia: ad „Sejum duæ partes damni, lucri tertia" & *Servius Sulpitius Mutii* sententiam tantum temperet, minimè verò improbet: *Vinn. loc. cit.* contraria tamen sententia mihi verior est: etenim & *Mutii* & *Servii* sententia à *Paulo* in *l. 30. ff. b.* relata minimè inæqualitatem partium, sed disparilitatem lucri & damni seorsim computandam rejicit in verbis: "neque enim lucrum intelligitur, nisi „omni damno deducto, neque damnum nisi omni lucro deducto." Hisce præmissis *Servius* ita pergit: "sed potest coiri societas ita, ut ejus lucri, quod „reliquum in societate sit, omni damno deducto pars alia feratur, & ejus „damni, quod similiter relinquatur, pars alia capiatur." Unde apparet inæqualitatem partium à *dict. Jctis* potius affirmatam quàm negatam esse. *Stryck. in Us. modern. ff. b. §. 16.* profectò quamdiu tota lucri communio, ut in leonina, non tollitur, societatis essentia salva est; pactis autem à naturalibus receditur: *l. 23. ff. de R. J. Vinn. loc. cit.* quamvis in totum donationis causâ societas contrahi non possit, *l. 5. §. 2. ff. b.* nemo tamen dubitat quin id pro parte rectè fiat: *l. 38. ff. de contrab. emt.* Sique ita in donatione expressâ salvetur essentia, cur pactis æquivalentibus tolleretur?... Altera quæ sub hac hypothesi occurrit inæqualitas, est, ut nullam partem damni alter sentiat, lucrum verò commune sit *l. 29. §. 1. ff. §. 2. Inst. b.* eam tolerandam tantùm putat *Gail. lib. 2. obs. 24. N. 1.*, quando favor iste datur illi, qui tantùm operas contulit; *d. l. 29. §. 1.* Econtrà ut usurariam, & leoninam damnat, ubi à damno immunis est, qui contulit pecuniam: ast quod pace viri consultissimi dixerò, quomodo poterit contractus esse usurarius, si nulla quota lucri in conventionem est deducta, sed societatis fortunæ relicta fuit? &

quo-

quomodo inde leonina fiet societas, nisi alter simul omne lucrum captet? *l. 29. §. 2. ff. b.* Præterquam verò quod donationis causâ id fieri possit; pro æquitate talis pacti sæpe militat ratio: quid enim si socius sortem affecurans nullas operas præstet, affecuratus autem solus naviget, solus peregrinetur, pericula subeat solus? *Laud. Stryck. in Us. modern. ff. b. §. 20. 21.*

Assentiendum tamen Gailio crederem, mutuam usurarium latere, ubi fors capitalis determinato certo lucro, quod iustas usuras excederet, à socio qui operam intulit, affecuraretur: sicque famosus trius contractus nasceretur. *Dissent. Zoefius ad ff. b. N. 25. 26.* Aliud rursus foret: ubi sortis periculo non suscepto ab eo, qui operam infert, certum lucrum alteri promitteretur, incertum verò quod ultra obveniret, operarum præmio cederet. *Vid. l. 44. l. 25. §. 7. ff. b.*

§. 6. In 3tia hypothese dum coita est societas ex his partibus, quas unus ex sociis vel tertiis arbitratus fuerit; arbitramentum naturæ societatis adstringitur habito respectu, utrum alter plus operæ, indutriæ, gratiæ, pecuniæ intulerit: *l. 80. ff. h.* unde ubi ita pravum est, ut manifesta ejus iniquitas appareat, patet læsis, licet non ultra dimidium, *Bachov. ad Treut. Vol. 1. Disp. 29. Tb. 3. lit. E.* recursus ad arbitrium boni viri *l. 6. ff. b.* id est, ad judicem, qui aliàs in causâ fuisset ordinarius, non præcisè arbitratoris superiores, *Gail. l. 1. obs. 149. N. 3. intra 30 annos. Id. obs. 150. N. 2.* Quod, si arbitrator, antequàm arbitraretur, decesserit, nihil agi dicitur: *l. 75. ff. b.* quod tamen non ita in societate ut in aliis contractibus, erit simpliciter admittendum; sed tantum re integrâ: poterit enim contingere sub finem negotiationis arbitratores mori, quo casu societas nulla dici nequit, sed partes, ac si pactum adjectum non fuisset, obtinebunt. *Stryck. in Us. modern. ff. b. §. 6.*

Sub finem adhuc commendanda est regula ex §. 3. *Inst. b.* „illud expectatum est, si in unâ causâ pars fuerit expressa veluti in solo lucro, vel in solo damno, in altero vero omissa, in eo quoque, quod prætermisum est, eandem servari.”

S E C T I O VI.

Ex societate ita rectè inita acquiritur utrinque obligatio personalis ad varias præstationes, quæ vel ex naturâ hujus contractus, vel pacto sunt determinatæ. Harum nomine tenentur, ut in conventionem deducta actu communicentur pro diverso fine, cujus gratiâ contracta est societas. *l. 15. ff. b.* in societate omnium bonorum difficili rerum corporalium, quæ ab initio in
coeun-

coeuntium bonis sunt, traditioni fictione legis succurritur *l. 1. §. 1. l. 2. ff. h. nominibus in suo statu relictis, dum actiones invicem cedere debent. L. 3. pr. ff. b. non præcisè verbis vel instrumentis solennibus, sufficiunt quoque facta ex quibus voluntas cedentis & acceptantis rite infertur, cum & cessio tacitè fiat l. 7. C. de obl. & act.*

§. 2. Durante societate quoque in medium conferendum est, quod ex causâ societatis ad aliquem pervenit, *l. 65. §. 15. l. 73, l. 74. ff. b. quoties societatem non expedit solvere, Bachov. ad Treut. Vol. 1. Disp. 27. Th. ult. lit. D. ita ut ex morâ debeantur usuræ l. 60. pr. ff. b. Si invicem discordent, melior est conditio prohibentis, ne quid novi fiat l. 28. ff. comm. divid. dummodo id, quod prohibetur, naturali rei communis destinationi, aut primariæ societatis intentioni non conveniat, l. 52. §. 13. ff. b. aut modò factum non sit d. l. 28. ff. comm. divid. quæque specialiter suscepta sunt, quisque præstet l. 52. §. 11. ff. b. ubi inter cætera DD. torquet l. 69. ff. b. cujus mihi sanior est explicatio ex vendito agi posse à sociis ut epulas præstet, pro socio ut lucrum communicetur: neque me offendit posse agi ex vendito: nam licet proprie dicendum esset ex emto; nil tamen vetat, quin dicatur ex vendito, respiciendo scilicet ipsum negotium.*

§. 3. Finitâ societate incumbit rationum redditio: *l. 9. ff. de edend. quæ quidem tunc remitti potest, non tamen ab initio, ne dolo via pateat: ut verò fraternitatis officio, quæ societati inest, l. 63. pr. ff. b. fiat satis; in levioribus exacta probatio non desideratur, sed verbis aut saltem jurijurando standum est: Leyser. Medit. ad ff. specim. 184. Medit. 9. durante societate regulariter non debetur, nisi usus mercaturæ, vel pacta, hominumve conditio certa tempora faciendæ computationi præfixerint. Stryck. in Uf. Moder. ff. b. §. 5. Ab hac obligatione socios omnium bonorum eximit Boehmer. ad ff. N. 17. id tamen limitandum erit, ubi de communi quis desumpsit, quæ exinde non debebantur: l. 52. §. 18. ff. b. primariò habenda ratio damni & expensarum.*

§. 4. Damnum vel dedit socius, ejusque nomine obligatur non tantum ob dolum, sed etiam ex verâ culpâ & magnâ negligentia: *l. 52. §. 2. ff. b. quia tamen socii causam gerendi habent, & simul propria negligunt; l. 15. §. 16; famil. bercif. culpa & negligentia in concreto mensurantur, l. 72. ff. b. & ubi alias dolo, hic tantum culpæ levi in effectu æquiparantur. L. 108. §. 12. ff. de legat. 1. Quod si quædam negligenter socius egisset, in plerisque autem societatem auxisset, compendium cum negligentia non compensatur. L. 26. ff. b.*

§. 5. *Damnum sinistrae fortunae partibus invicem decrefcit. L. 52. §. 4. ff. b.* Modò contigerit à tempore, quo jam res communes erant: *L. 58. §. 1. l. 82. ff. b.* neque enim lucrum prius commune censendum, nisi forte utrinque illatâ. *Leyserus Medit. ad ff. specim. 184. Medit. 12.* Res communicatae sint quoad ipsam proprietatem; si quoad usum, fors collata salva manet. *Bochmer. ad ff. N. 9.* Hinc gravior est quæstio, si unus operam, alter pecuniam intulerit, an pecuniâ pereunte sit damnum solius inlerentis, an commune? sicque è converso an rebus prosperè gestis pecunia ipsi sit præcipua, & demum lucrum dividendum? pecuniæ dominium in casu non communicari, sicque inlerenti domino perire *l. 9. C. de Pign. act.* testantur *Fabrin. lib. 2. Controv. Cap. 95. Struv. exercit. 22. §. 33. Donell. in l. 1. C. b. N. 3.* aliique plurimi: id quod ubi de contrariâ mente non constat, in puncto Juris verius crederem: commendant alii magis providè, respiciendum esse, quid veròsimiliter actum sit: si præstantia operarum æquivaleat forti illatæ, tunc & operarum & pecuniæ dominium ex tacitâ contrahentium mente in unam quasi massam conflatum, communi periculo perire; si verò operæ usui tantùm pecuniæ correspondeant, nec damnum pecuniæ, nec operarum commune fore. Itâ *Covarruv. lib. 2. variar. resolut. Cap. 2. N. 2. Vinn. 1. Q. 54. in fin.*

Damnum quoque, quod quidem in rebus communibus non contigit, bene tamen societatis occasione, *l. 52. §. 4. ff. b.* quodque unus ex sociis à socio damnificante obtinuit, id reliquis nihil consequentibus in commune ferret, ut exæquatio fervetur. *L. 63. §. 5. ff. b.*

§. 6. Ulterius expensarum, quas quisque socius de suis impendit, computanda est compensatio: *l. 38. §. 1. ff. b.* non tantum hinc veniunt expensæ, quæ in ipsam societatem factæ, *l. 52. §. 15. ff. b.* sed & quas propter societatem facere debuit: *l. 61. ff. b.* modò actuale damnum in patrimonio senserit, spem acquirendi perdidisse non sufficit. *L. 60. §. 1. ff. b.* Computatis hinc pariter usuris, si fortè fœnori sumsit nummos, vel quas ex propriâ pecuniâ habere potuisset: *l. 67. §. 2. ff. b.* si in rei communis refectionem alter expensas fecerit; reficientis præmio datur, ut usuræ quatuor mensibus si velit sint finitæ, dominiumque partis morosæ ipsi quærat: *l. 52. §. 10. ff. b. Sicbard. b. C. in rubr. N. 14.* quas expensas unus ex sociis nequit reddere, ejus rata non exponentis sed omnium oneri accedit: *l. 67. pr. ff. b.* demum quod unus ex die vel conditione ob causam societatis debet, ut in eam tota solutio redundet, illicò deducendum non est, modò cautionibus interpositis securus fiat. *L. 27. l. 28. l. 38. ff. b.* Tumque ejus lucri vel damni, quod apparet, partes juxta sect. præced. constituendæ.

§. 7. Ad hæc præstationes personales competit actio pro socio utrinque directa & famosa, ut plurimum generalis & finita.

Dico utrinque directa & famosa. § 2. *Inst. de pæn. temer. litig.* Cum sociorum obligatio non sit dispar, & utrobique de fide rupta, & dolo agatur: *Zoefius ad ff. b. N. 37.* quia tamen delicta tenent suum caput, succelloribus infamia non irrogatur: ut plurimum generalis, cum sub finem societatis intentata præstationes omnes pro objecto habeat, imo licet plures societates inter eosdem sigillatim extitissent, hoc unum iudicium sufficit: *L. 52. §. 14. ff. b.* si durante societate competit, particularis est: *Bachov. ad Treut. vol. 1. Disp. 27. tb. fin. lit. B.* ut plurimum finita ex beneficio competentiae sociorum quasi fraternitati indulto, ut in id tantum, quod facere possunt, tempore rei iudicandæ, sint condemnandi: *L. 63. pr. §. 6. ff. b. beneficium* hoc personale est, inde nec hæredibus, nec fidejussoribus, nisi hi ut defensores iudicium susceperint, *d. l. 63. §. 1. 2. ff. b.* neque ei, cujus iussu contractum, *d. §. 2.* dandum est: caret hoc beneficio qui per mendacium se socium negavit, *L. 67. §. fin. ff. b.* vel dolo fecit, quominus solidum præstare queat, bona erogando in fraudem actionis futuræ, non vero si acquirendi occasione non utatur. *L. 68. §. 1. ff. b.* Datur ad præstationes personales, sive ad id, quod ex ipso contractu debetur: ad rerum communium divisionem non competit, quia divisione dissolvitur societas: jam autem ex ipso contractu ad dissolvendum contractum non agimus, *Boehmer. de action. sect. 2. Cap. 8. §. 120.* sed hujus nomine comparata est actio communi dividendo *L. 1. ff. com. divid.* interim ubi communi dividendo actum est, superest actio pro socio, quæ & nominum rationem habet, licet adjudicationem non admittat: *L. 43. ff. b.* ut autem hoc minus consequatur actor, quam ex prima actione est consecutus. *L. 43. cit.*

Concurrunt quoque cum hac actione actio furti, condictio furtiva: legis aquilæ: quæ, quatenus ob unum factum ad diversa tendunt, eodem libello de praxi cumulari possunt. Si separatim actum est; una alteram non perimit: sicque actio furti non tollit actionem pro socio *L. 45. ff. b.* illa namque pœnam dupli vel quadrupli, hæc reparationem simplicem persequimur: quod si ad idem tendant, cumulatio fieri nequit, unaque intentata altera perimitur: sic ubi condictione furtivâ egero; cessabit actio pro socio in eadem causâ: *L. 47. ff. b.* aliud foret, si ex diverso obligationis fonte Jure prodita esset actio: licet actione legis aquilæ non tollitur actio pro socio *L. 48. ff. b.* illa namque immediatè delictum, hæc contractum pro fonte obligationis agnoscit: & ideo succumbens in actione legis aquilæ actionem pro socio nihilominus rectè fundare poterit: & vicissim.

S E C T I O VII.

Ex accidenti obligantur & acquirunt focii ex gestis cum extraneis: licet autem in thesi socius socium extraneo obligare non possit; id tamen fieri potest, dummodo imò: rei communi fuerit à *singulis* præpositus: neque eum ita, ut in Collegiis & Universitatibus, l. 19 ff. *ad municip.* major pars minorem in societatis vincit: l. 28. ff. *com. divid. Cap. 29 de R. J. in 6.* 2dò: Normam præpositionis ad amullum observaverit: l. 5. §. II. l. II. §. 5. ff. *de Instit. act.* 3tò: Reliquorum sociorum in contractibus mentionem fecerit, l. 67. §. 1. ff. *b.* ita ut creditor voluntatem habere possit cæteros sibi obligandi: sola hæc potestas in focii institoris instrumento inscripta, si manifestata non sit, id non operatur: *Græven ad Gailum lib. 2. Concl. 24. Confid. 2. N. 10.* 4tò: De revocatione præpositionis dignè non consiterit: l. 11. §. 2. ff. *de Instit. act.* aut 5tò: his non attentis tantum inde versio in societatem facta sit. L. 82. ff. *b.*

Ex negotiis ita celebratis nascitur extraneis contra singulos socios actio in solidum cessante divisionis exceptione, l. 2. ff. *de exercit. action. regressu* tamen solventi salvo. L. 27. §. *fin.* ff. *de pecul.* Aliud est ubi omnes simul in negotio steterunt, tuncque pro ratâ quis obligatur. L. 44. §. 1. ff. *de edil. edict. Leyser. Medit. ad ff. specim. 185. Medit. 7. Dissent. Carproz. part. 2. C. 17. def. 12.* Sociis contra extraneos ultra ratam indistinctè non quæritur actio: l. 9. C. *si cert. petat.* sique uni focio, nisi esset institor, l. 4. §. 1. ff. *de exerc. act.* totum debitor solverit, ab altero non liberatur. *Zoesius ad ff. b. N. 47.*

S E C T I O VIII.

Societas perfecta iterum solvitur ex voluntate, actione, personis, rebus. imò: ex voluntate: id est dissensu, qui innotescit vel ex lapsu præfiniti temporis: l. 65. §. 6. ff. *b.* quod vitam focii non egreditur. L. 1. *pr.* ff. *b.* Nulla enim societatis tanquam discordiarum matris in æternum coitio est. L. 70. ff. *b.* Vel ex fine negotii l. 65. §. 10. ff. *b.* vel renuntiatione, l. 4. §. 1. ff. *b.* etiam unius l. *fin.* C. *com. divid.* sive res integra sit, sive non: non valente pacto in contrarium: quâ in re ab aliis contractibus, ubi factum civile est debitum, multum differt. l. 5. C. *de obl. & act.* ne verò mala fides impunita maneat, renuntiandi libertas suis circumscripta est legibus: unde quisquis injuriosè renuntiat currente adhuc tempore, socio absenti & igno- ranti, ex calliditate ut lucrum obveniens v. g. ex hæreditate, aut ex splen- denti negotio solus captet; à se quidem liberat socios, se autem ab illis
non

non liberat: & quidquid compendii ad tempus præfinitum, aut quoad absens scierit, aut ex hæreditate, aliove appetito negotio renuntianti obvenerit, in commune rediget, dispendium verò quod fecerit, ejus solius erit. *L. 17. §. 1. l. 65. §. 3. 6. ff. b.* Quod autem lucrum injuriam passus, quoad usque currere debuisset societas, aut ante scientiam renuntiationis retulerit, hoc ad eum solum pertinebit, & damnum ab eo factum commune erit. *L. 17. l. 65. §. 6. ff. b.*

Qui renuntiat intempestivè, dum societati non expedit, tenetur tanti, quanti sociorum causam deteriore fecit. Neque quod privatim interest, respicitur, sed quod societati expedit. *L. 65. §. 5. ff. b.* cum justa causa subest, dolosa non est renuntiatio: ubi conditio, qua societas est inita, non impletur: aut socium non expedit pati: *l. 14. ff. b.* nec frui licet eà re, cujus gratia est societas: *l. 15. ff. b.* vel quando reipublicæ negotia à propriis diu avocant, & administratori aut socio propria demandari vix possunt.

§. 2. addò actione: id est judicio: dum ideo pro socio judicium dicitur, ut societas distrahatur, societati renuntiatum est: *l. 65. pr. ff. b.* ergo ubi medio tempore judicium fundatum est, renuntiatio exin sinistrè infertur: aut actione, id est stipulatione *d. l. 65.* dum obligatio societatis mediante interrogatione, congruaque in continenti responsione in aliam obligationem novatur, aut alius socius delegatur. *Oldendorp. Class. 4. act. 21. §. 8. N. 7.*

§. 3. Ex personis: sive morte naturali non tantùm plurium, sed etiam unius: *l. 4. §. 1. l. 65. §. 9. ff. b.* modò cæteris sit cognita; alias bona fide continuatur. *L. 65. §. 20. ff. b.* licet cæteroquin sit regula, quod hæres in omnia jura defuncti succedat: *l. 37. ff. de acquir. hæred. l. 62. ff. de R. J. ete-* nim in defuncto certæ personæ dexteritas & aptitudo electa erat: *l. 65. §. 11. ff. b.* imò ab initio pacto ellici non poterit, ut hæres succedat in societatem; *l. 29. pr. ff. b.* Tale enim pactum vel esset nimis contrarium libertati ultimarum voluntatum, *l. 52. §. 9. ff. b.* vel reliqui socii cogèrentur habere socium quem nollent, quia incerta esset persona hæredis. *Zoes. ad ff. N. 30. b.* neque uno mortuo inter superstites manet societas: *l. 55. §. 9. ff. b.* nisi id convenerit: *§. 1. Inst. b.* nil tamen prohibet, quin inter eos de novo societas coalescat, aut hæres assumatur. *L. 37. ff. b.* Licet autem hæres socius non sit, in eum tamen actio datur, *l. 35. ff. b.* ut bonam fidem præstet, cogiturque explicare ea, quæ per defunctum inchoata sunt. *L. 40. ff. b.* Cujus dolus & culpa in eo, quod ab antegesto pendet, tam ab hærede quàm hæredi præstandum est. Damnum quoque & lucrum, ut cum defuncto, ita cum hærede dividendum. *L. 65. §. 2. 9. ff. b.* in societatibus conductionum
B 3 publi-

publicarum, vectigalium &c. singulariter obtinet, imò: ut per mortem unius non dissolvatur in totum societas, sed in superstitibus continuetur: 2dò: quod ab initio rectè hæres adscribatur: 3tìd: licet non sint adscripti hæredes, ad divisionem tamen provocare nequeunt, sed damnum & lucrum, quod & ex post contingit, pro communi agnoscent: neque exin quis malè inferet, hæredem à cæteris cogi posse, ut administrationem suscipiat, & in socium adscribatur: & vice versà. *Conf. l. 59. pr. l. 63. §. 8. ff. b. ex personis quoque dissolvitur morte civili sive maximà & medià capitis diminutione unius ex sociis. Illà status libertatis, hac civitatis retentà libertate amittitur: §. 1. 2. Inst. de cap. min. Qui patitur minimam socius manet, licet duabus actionibus agi possit, si emancipatione contigerit. L. 58. §. 2. ff. b. cujus bona omnia publicata sunt, pariter pro mortuo habetur. L. 65. §. 13. ff. b. cum Fiscus in ejus locum subintret. Item qui bonis cessit, §. 8. Inst. b. l. 4. §. 1. ff. b. cum & jura societatis cedi debeant creditoribus, cedens societati mortuus videtur: quod si reliqui de novo consentiant, inter eos nova incipit societas. §. 8. Inst. b. cedens quoque post cessionem assumi poterit, & de lucro tutus participabit ad competentiam usque: minimè tamen ubi bonis cedens operas tantum præstabat, societas dissolvetur. *Vinn. ad §. 8. Inst. b.**

§. 4. Ex rebus: earum interitu tam physico quàm morali: dum quidem res naturà manent, conditionem tamen mutarunt. Nemo enim rei, quæ humano commercio exiit, quoad proprietatem saltem; aut quæ publicata sit, socius esse potest. *L. 63. §. 10. ff. b.*

MISCELLANEA.

Ex Jure Naturæ.

Jus naturale à positivis separatum est, nec ex iis necessariò interpretandum.

Patria potestas juris naturalis nec emancipatione, nec dignitate tollitur.

Jura ultimarum voluntatum naturali jure nequeunt subsistere.

Ex

Ex Jure Gentium.

In Jure Gentium distinguendi sunt boni mores, quæ in privatam quarundam Gentium utilitatem tendunt, ab iis, quæ publicum omnium Gentium bonum respiciunt.

Nulla Gens sine lege fundamentali cogitari potest.

Fœdera de non lædendo inire necesse non est Gentibus.

Ex Jure Publico.

Quotquot sunt in Imperio Provinciæ, unum in nexu unius supremi capitis statum efficiunt, non aristocraticum, minùs fœderatum.

In Comitibus negotiis propriè talibus Jus eundi in partes extra causas religionis non competit.

Matrimonium inter personas immediatas statum civilem nec ponit, nec tollit.

Ex Jure Canonico.

Impedimenta matrimonium dirimentia vel concernunt Jus partium, vel Jus Dei, aut Ecclesiæ, ibi, non hic transactio pro vel contra matrimonium valere potest.

Etiam post præsentationem à patrono laico factam, quamdiu institutio subsequuta non est, adhuc simonia committi potest.

Compromissum super electione unius contradictione infirmatur.

Ex Jure Civili.

Deposito irregulari in mutuum converso privilegia & onera depositi evanescent & datur conditio certi ex mutuo.

Legatum annuum certis personis purè relictum unâ præscriptione amittitur.

Pubes cum tutore super culpâ in re tertii admisâ transigens, actiones cedendo non defungitur.

Ex

Ex Jure Feudali.

Divisionem feudi in merè & mixtim hæreditarium non admitto.
 Simultaneè investitus expectativarium præcedit ut ut tempore priorem.
 Feudum filio ab hæreditate paterna abstinenti cum consensu agnatorum re-
 stitutum, manet antiquum.

Ex Jure Criminali.

Usus Torturæ ad præscriptum C. C. C. ineptè injustus clamitatur: exin ta-
 men me à condemnatione ad operas publicas alienum esse malè quis
 inferret.

Duplex pœna ob idem delictum juris analogiæ non adversatur.

Satisfactione læso præstita inquisitio non tollitur.

© The Tiffen Company, 2007

TIFFEN® Gray Scale

A	1	2	3	4	5	6	8	9	10	11	12	13	14	15	17	18	19
	R	G	B	W	K	G	M	W	G	K	Y	C	B	Y	M	B	M

Centimetres

TIFFEN® Color Control Patches

© The Tiffen Company, 2007

Blue	Cyan	Green	Yellow	Red	Magenta	White	3/Color	Black

Inches

